

RENEZANS

1. Nazwa prądu, który przyniósł fascynację człowiekiem i wszystkimi sprawami związanymi z życiem ludzkim. Swoimi korzeniami prąd ten tkwi w antyku. Jest w nim wiara w potęgę rozumu ludzkiego oraz przeświadczenie o konieczności poznania człowieka i praw rządzących przyrodą.
2. Przeciwnieństwo średniowiecznego teocentryzmu. Renesansowi artyści, myśliciele, filozofowie zaczęli analizować takie problemy jak: pozycja człowieka w świecie, przyroda, obyczajowość. Pojawia się i dominuje tematyka świecka, a bohaterem jest: ziemianin, dworzanin i poeta.
3. Jest to ruch społeczno – narodowy, mający na celu reformę doktryn i praktyk znajdującego się w stanie kryzysu Kościoła rzymskokatolickiego. Zapoczątkowany został przez Marcina Lutra, który w roku 1517 przybił do kościoła zamkowego w Wittenberdze 95 tez.
4. Kontrofensywa Kościoła katolickiego, który postanowił przeciwstawić się fali protestantyzmu. Polegało to na wprowadzeniu szeregu reform, mających uzdrowić sytuację w kościele katolickim (m.in.: wykorzystanie dorobku kultury humanistycznej do celów religijnych). Przewodził temu ruchowi zakon jezuitów (założony w 1534).
5. Wybitny XVI – wieczny włoski pisarz, malarz i architekt. Wprowadził pojęcie rinascimento – odrodzenie. Giorgio...
6. Wynalazek Jana Gutenberga z 1450 roku.
7. Odkrył Amerykę w 1492 roku.
8. Malarz niderlandzki (1450 – 1516). Ostatni i największy malarz średniowiecza. Namalował „Ogród rozkoszy ziemskich”, w którym pokazał ludzkie występki i konsekwencje pierwszego i według niego największego grzechu – pożądliwości.
9. W renesansie, oprócz architektury sakralnej, budowano głównie: zamki, pałace i ...
10. Wielki Polak, napisał dzieło: „O obrotach sfer niebieskich...”, które ukazało się drukiem w 1543 roku, a w roku 1616 zostało umieszczone w indeksie ksiąg zakazanych.
11. Kompozytor i muzyk. Przedstawiciel szkoły rzymskiej, która funkcjonowała blisko Watykanu i zakładała, że muzyka ma być podporządkowana kościołowi, nie wolno było w niej komponować utworów świeckich. Ten przedstawiciel pisał wyłącznie muzykę religijną.
12. Polak (1530 – 1584), znany ze swej twórczości pisarskiej - pisał fraszki(„Na zdrowie”, „O żywocie ludzkim”), pieśni („Hymn do Boga”, „Pieśń świętojańska o sobótce”) oraz treny po stracie córki Orszulki.
13. Od greckiego słowa eirene – pokój. Tendencja, która pojawiła się w wyniku reformacji i rozłamu w Kościele katolickim. To dążenie do przywrócenia jedności w świecie chrześcijańskim, poprzez wzajemne ustępstwa doktrynalne. Prekursorem tej idei w Europie był Erazm z Rotterdamu.
14. Dostojny, bardzo popularny taniec w renesansie.
15. Inna nazwa na braci polskich- odłam reformacyjny powstały po podziale wśród polskich kalwinów. Głosili bardzo kontrowersyjne poglądy, występowali przeciwko wojnie, postulowali zniesienie kary śmierci oraz pańszczyzny. Uważali, że wszelkim innowiercom należy się pełna tolerancja. Bardzo rozwinęli oświatę. W 1658 „siłą” ustawy nawróceni na katolicyzm.
16. Największy geniusz renesansu (1452 – 1519) i nie tylko... G. Vasari napisał o nim: „Zazwyczaj dary niebios spływają na ludzi w sposób naturalny, a w nadnaturalny łączą się w jednym człowieku wraz z pięknem, wdziękiem, talentem. Wybraniec takiego losu wydaje się niebiański, a inni zostają w tyle.” Malarz, teoretyk malarstwa, rzeźbiarz, anatom, optyk, wynalazca, filozof, architekt, inżynier, botanik, geolog, matematyk.
17. Włoski malarz i architekt (1483 – 1520), jeden z największych artystów epoki renesansu. Malował Madonny („Madonna Sykstyńska”), portrety („Leon X z kardynałami”), freski watykańskie, kierował budową Bazyliki św. Piotra w Rzymie.
18. Mniej znany pod nazwiskiem: Buonarroti (1475 – 1564) – włoski rzeźbiarz, malarz, architekt i poeta. Rzeźby: „Pieta”, „David”, posągi Mojżesza. Twórca projektu kopuły bazyliki św. Piotra w Rzymie, autor fresków w Kaplicy Sykstyńskiej w Watykanie.
19. Polski pisarz (1505 – 1569). Od roku 1541 przeszedł na kalwinizm, co czuje się w jego utworach, w których polemizuje lub krytykuje katolicyzm. Napisał m. in.: „Krótką rozprawę między trzema osobami: Panem, Wójtem a Plebanem,...”, „Żywot człowieka pościwego”, „Zwierzyńiec”.
20. Najśłynniejszy obraz świata, obecnie przechowywany w Muzeum Luwru w Paryżu. Znany też pod inną nazwą „Gioconda”. Namalowany techniką sfumato ok. 1505 roku.
21. Kompozytor, muzyk włoski, przedstawiciel szkoły rzymskiej. Tworzył jedną z bardzo popularnych form renesansowych – madrygały (zarówno świeckie jak i religijne). Musiał publicznie (poprzez spalenie) wyrzec się swoich świeckich utworów.
22. Sandro... (ok.1445 – 1510) włoski malarz, malował freski, obrazy religijne i mitologiczne „Narodziny Wenus”.
23. Nazwa typu okien w Wenecji. Okna te sięgają do podłogi.
24. Malarz niderlandzki, (ok. 1390 – przed 1441), jeden z twórców malarstwa nowożytnego, zwłaszcza portretu, nowatorskie rozwiązania problemów światła, perspektywy, ujmowania i powiązania postaci z otoczeniem, udoskonalił technikę olejną. Obrazy religijne, portrety („Portret małżonków Arnolfini”), miniatury.
25. Technika w malarstwie olejnym, stopniowe, łagodne przejścia partii ciemnych do jasnych, powodujące mglisty efekt. Jedno z najbardziej znaczących malarskich osiągnięć Leonarda da Vinci.
26. Opieka nad nauką i sztuką sprawowana przez państwo, instytucję lub jednostkę. Największym mecenasem sztuki w XV wieku była rodzina Medici (Medyceuszy), nieoficjalnych władców Florencji.
27. William ... (1564 – 1616), ang. Poeta, dramaturg i aktor; największy dramaturg świata; wszechstronna twórczość dramatyczna, łącząca tragizm z humorem, realizm z fantastyką. Napisał m. in.: cykl sonetów, „Romeo i Julia”, „Makbet”, „Hamlet”.
28. Inna nazwa na nauki humanistyczne, uprawiane na wielu uniwersytetach europejskich, w tym w liczącej się Akademii Krakowskiej.
29. Niemiecki malarz, grafik, teoretyk sztuki (1471 – 1528); tworzył: drzeworyty „Apokalipsa”, miedzioryty „Menancholia”, portrety, kompozycje religijne „Czterej apostołowie”. Pisał traktaty o perspektywie i proporcjach ludzkiego ciała.
30. Wzorzec osobowy w renesansie obok humanisty i ziemianina („człowieka pościwego”). Wykształcony, miłujący to co polskie: język, strój, obyczaje, orientuje się w najświeższych wydarzeniach kulturalnych, nie stroni od dworskich uciech i zabaw, umie prowadzić klasyczny, dworski flirt. Był nim Kochanowski w okresie pracy w kancelarii królewskiej na dworze Zygmunta Augusta.